

FORVALTNINGSREVISJON
Miljø- og klimasatsingen
PROSJEKTPLAN

Orkdal kommune

SEPTEMBER 2018

FR1057

1 SAMMENDRAG PROSJEKTPLAN

Problemstilling	<ol style="list-style-type: none">1. Er kommunens planlegging i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene?2. Sikrer kommunens saksbehandling etter plan- og bygningsloven at det blir tatt nødvendige miljø- og klimahensyn?3. Sikrer kommunen minimering av miljøbelastning i sine anskaffelser?
Kilder til kriterier	Plan- og bygningsloven Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene Lov om offentlige anskaffelser Forskrift om offentlige anskaffelser Kommunedelplan klima og energi Kommuneplanens samfunnsdel 2013 – 2025
Metode	Intervju med nøkkelinformanter Dokumentanalyser
Tidsplan	Rapport oversendes innen 31.5.19. Revisjonen gjennomføres innen en tidsressurs på inntil 300 timer
Prosjektteam	Tor Arne Stubbe, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor E-post: tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no Tlf: 98608070 Unni Romstad, prosjektmedarbeider E-post: unni.romstad@revisjonmidtnorge.no Tlf: 41739319 Sunniva Tusvik Sæter, styringsgruppe Anna Karlsen Dalslåen, styringsgruppe Ingen av de involverte revisorer vil få habilitetsproblemer ved gjennomføringen av prosjektet, jf. egenerklærings skjema.
Kontaktperson Orkdal kommune	Rådmann Svein Henry Berdal eller den som rådmannen delegerer

2 MANDAT

I dette kapittelet vil bestillingen bli utdypet og bakgrunnsinformasjon for prosjektet gjennomgått.

2.1 BESTILLING

Revisjon Midt-Norge mottok den 2.7.18 bestilling på gjennomføring av en forvaltningsrevisjon med fokus på miljø- og klimasatsningen i Orkdal kommune. I bestillingen vises til kontrollutvalgets vedtak i sak 16/18 (24.4.18) hvor det gjengis følgende fra utvalgets vedtak:

Kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon av Miljø- og klimasatsningen i Orkdal kommune. Prosjektplan, leveringstidspunkt og ressursramme legges frem av revisor i egen sak.

I bestillingen henvises til saksframlegg i KU-sak 16/18 for ytterligere informasjon. I saksframlegget står følgende om temaet:

Temaet miljø – klimasatsningen i Orkdal kommune, er gitt prioritet 2 i plan for forvaltningsrevisjon. En forvaltningsrevisjon av dette temaet kan ta sikte på å vurdere om kommunen eller virksomhet kommunen driver, har tilstrekkelige og hensiktsmessige planer samt i hvilken grad kommunens miljøansvar etterleves innenfor:

- *Arealplanlegging*
- *Naturmangfold*
- *Forurensning*
- *Vannforvaltning*
- *klima, jakt-, fiske- og viltforvaltning*
- *friluftsliv*
- *motorferdsel*
- *kulturminne*
- *kulturmiljø og landskap samt utmark.*

Foruten det som er nevnt over i plan for forvaltningsrevisjon kan en forvaltningsrevisjon av dette området ta sikte på å vurdere i hvilken grad kommunen lykkes med å omstille seg til et lavutslippssamfunn. Herunder i hvilken grad kommunen:

- *Har etablert rutiner og systemer for å kartlegge muligheten for utslippsreduksjon*
- *Måler kostnadseffektivitet som helhet for tiltaket.*
- *Sørger for at tiltaket gjennomføres innenfor en realistisk budsjettamme med plan for både gjennomføring og framdrift av tiltaket.*
- *Benytter seg av støtteordninger fra f.eks Enova og klimasats og har rutiner og systemer for å oppfylle kriterier som gir rett til slik støtte.*
- *Gjennomfører miljøvennlige anskaffelser.*

Punktene er ikke uttømmende og angir kun enkelte undertema for forvaltningsrevisjonen

I dialog med kontrollutvalgssekretær den 30.8 ble det konkretisert noen utvalgte risikoområder knyttet til Orkdal kommunes klimasatsning. Områdene var kommunal planlegging, saksbehandling og anskaffelser, og hvorvidt kommunen overholder føringer for arbeid med klima/miljø/energi på en systematisk og god måte.

2.2 BAKGRUNN

Både internasjonalt og nasjonalt er det en erkjennelse av at vi har felles utfordringer knyttet til håndtering av klima og miljø (eks Kyotoavtalen, Parisavtalen). I Norge har man sikret bred støtte til klimapolitikken gjennom klimaforlikene i 2008 og 2012. De overordnede målene for den norske klimapolitikken er:

- Norge skal overoppfylle Kyoto-forpliktelsen med 10 prosentpoeng i første forpliktelsesperiode.
- Norge skal fram til 2020 påta seg en forpliktelse om å kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990.
- Norge skal være karbonnøytralt i 2050.
- Som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030. Det innebærer at Norge skal sørge for utslippsreduksjoner tilsvarende norske utslipp i 2030.

I tillegg til de overordnede målene om utslippsreduksjoner er det gjennom klimaforliket enighet om en rekke tiltak som skal gjennomføres i Norge. Dette gjelder blant annet:

- Gjennomføre en klima- og teknologisatsing finansiert gjennom avkastningen fra et nytt fond for klima, fornybar energi og energiomlegging.
- Utfasing av fyring med fossil olje.
- Skjerpede energikrav i byggsektoren.
- Fortsette å trappe opp klimaforskningen.
- Opprettholde eller øke karbonlageret i skogen.
- Bidra til utvikling av biogass i Norge.
- Ha som mål at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.
- Bilavgiftene skal brukes til å bidra til å få en mer miljø- og klimavennlig bilpark.
- Styrke jernbanens rolle i transportsystemet.

For å nå de overordnede målene er regelverket på ulike områder blitt endret for å ta hensyn til klima og miljø (eksempelvis i plan og bygningsloven og lov om offentlige anskaffelser). Dette regelverket er kommunene forpliktet til å overholde og oppfylle.

Klima og miljøsatsingen i Orkdal kommune er forankret i kommuneplanens samfunnsdel (Orkdal kommune 2013) og kommunedelplan om klima og energi (Orkdal kommune 2009). Ut over dette er kommunen sertifisert i ordningen Miljøfyrtårn¹, og de er forpliktet til å følge lov og regelverk mht å fremme miljø og klimavennlige løsninger i utviklingen av kommunen (eks planarbeid, innkjøp osv).

Kommunestyret vedtok i sak 57/13 kommuneplanens samfunnsdel. Denne tilkjenne gir kommunestyrets overordnede mål og strategier. Fokusområde 4 i samfunnsdelen er klima og miljø, og den tilkjenne gir følgende mål i planperioden:

- Synliggjøre og ta vare på naturmangfoldet som en ressurs for lokalsamfunnet
- Samordne forvaltning av natur, friluftsliv og kulturminner og bruke disse verdiene som et verktøy for å løse utfordringer innen folkehelse, miljø og klima.
- Legge til rette for miljøvennlige boformer.
- Legge til rette for økt kollektivtransport – lokalt og regionalt.
- Samordne areal- og transportplanlegging for å begrense behov for transport (reduere klimautslipp)
- Søke samarbeid med regionale myndigheter og nabokommuner om «Miljøpakke Orkdal»
- Arbeide for å redusere energiforbruket i kommunale bygg.
- Bidra til økt bruk av bioenergi og fjernvarme
- Ivareta biologisk mangfold og verdifullt kulturlandskap
- Videreføre intensjonen i Orkdal 2040 om fortetting av sentrum og sterkt jordvern
- Sørge for tilstrekkelig kvalitet, kapasitet og sikkerhet i energiforsyningsnettet, VA-anleggene, bredbånd, vegnettet, bygningsmasse og leke- og friluftsområder
- Dimensjonere opp teknisk infrastruktur til å tåle ekstremvær

¹ <https://www.miljofyrtarn.no/>

Kommunedelplan om klima og energi viser til følgende hovedstrategiområder med mål og tiltak:

- Arealbruk
- Transport
- Næringsliv/Industri/Landbruk
- Energi
- Husholdninger
- Miljøbevisste offentlige innkjøp

Kommunedelplanen om klima og energi er forutsatt rullert årlig ifm behandling av økonomiplan. Revidering av kommunedelplanen bør i følge rådmannens merknad til saken (KS-sak 57/13), skje hvert fjerde år² (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2008).

3 PROSJEKTDESIGN

I kapittel 3 vil revisor avgrense prosjektet og gå nærmere inn på problemstillingene i prosjektet. Revisjonskriteriene vil bli gjennomgått og metode for innsamling av data vil bli beskrevet.

3.1 AVGRENSING

I denne forvaltningsrevisjonen vil revisor fokusere på hvordan kommunen arbeider systematisk med klima og miljø gjennom planlegging, saksbehandling og anskaffelser. Det vil si at vi ikke vil se på måloppnåelse ift kommunens planer på området, konkrete miljø-/klimatiltak eller organisasjonens interne miljø og klimaarbeid.

3.2 PROBLEMSTILLINGER

1. Er kommunens planlegging i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene?
2. Sikrer kommunens saksbehandling etter plan- og bygningsloven at det blir tatt nødvendige miljø- og klimahensyn?
3. Sikrer kommunen minimering av miljøbelastning i sine anskaffelser?

² I tråd med Plan- og bygningsloven.

3.3 AKTUELLE KRITERIEKILDER

Plan- og bygningsloven (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2008)

Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene (Klima- og miljødepartementet 2009)

Lov om offentlige anskaffelser (Nærings- og fiskeridepartementet 2016b)

Forskrift om offentlige anskaffelser (Nærings- og fiskeridepartementet 2016a)

Kommunedelplan klima og energi (Orkdal kommune 2009)

Kommuneplanens samfunnsdel 2013 – 2025 (Orkdal kommune 2013)

3.4 METODER FOR INNSAMLING AV DATA

Denne forvaltningsrevisjonen vil i stor grad basere seg på dokumentanalyse, supplert med intervju med nøkkelpersoner i kommunen. Intervjuene vil tematisk være knyttet til hvilken kunnskap og praksis enhetene har når det gjelder miljø-, klima- og energispørsmål.

Under problemstilling 1 vil revisor gjennomgå dokumentasjon knyttet til utredning og behandling av et utvalg planer i kommunen, og gjøre vurderinger av hvorvidt de tilfredsstillende krav i statlig planretningslinje. Denne problemstillingen vil fokusere på helhetlig planlegging, forsvarlig utredning og prosesser for medvirkning.

Under problemstilling 2 vil revisor gjennomgå saksbehandlingen knyttet til et utvalg konkrete saker, og se hvorvidt og hvordan man har vurdert miljøbelastningen i den enkelte saken. Denne problemstillingen vil fokusere på regulerings saker og detaljregulering (og evt bruk av konsekvensutredninger).

Under problemstilling 3 vil revisor gjennomgå et utvalg anskaffelser for å kontrollere om og når det er stilt miljøkrav i prosessen og hvordan disse evt er vektet i valg av leverandør.

Trondheim, 10.09.18

Tor Arne Stubbe /s/
Oppdragsansvarlig revisor

Unni Romstad /s/
Prosjektmedarbeider

Kilder

- Klima- og miljødepartementet, 2009. *Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene*, Available at: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-09-04-1167?q=planretningslinje>.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2008. *Lov om planlegging og byggesaksbehandling*, Available at: [https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan og bygningsloven](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan%20og%20bygningsloven).
- Nærings- og fiskeridepartementet, 2016a. *Forskrift om offentlige anskaffelser*, Available at: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-08-12-974>.
- Nærings- og fiskeridepartementet, 2016b. *Lov om offentlige anskaffelser*, Available at: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-06-17-73?q=anskaffelser>.
- Orkdal kommune, 2009. *Kommunedelplan for klima og energi*, KS-sak 90/09, 16.12.2009.
- Orkdal kommune, 2013. *Kommuneplanens samfunnsdel 2013 - 2025*, Available at: <https://www.orkdal.kommune.no/getfile.php/3779409.2495.cvpasbybxw/Kommuneplanens+Samfunnsdel+2013-2025.pdf>.

M Revisjon

Postadresse: Postboks 2565, 7735 STEINKJER

Hovedkontor: Fylkets Hus, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no